

В. М. Масін

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*

О. Г. Хрищева

*аспірантка 3 року навчання
кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Сільськогосподарська дорадча діяльність є важливим чинником для розвитку аграрних держав світу.

У США, Німеччині, Франції, Данії, Італії та інших зарубіжних країнах система сільськогосподарського дорадництва є ефективним інструментом, який сприяє розквіту аграрного сектору економіки.

В. В. Ровний доцільно підкреслює, що «незважаючи на те, що рівень розвитку, економічний стан, законодавство, державний устрій у кожній країні має свої особливості, дорадчі служби у всьому світі націлюють свої дії на досягнення однакової мети: допомога у підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва та рівня життя в сільській місцевості, що реалізується шляхом надання інформації, практичних консультацій і навчання сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення» [1, с.349].

В Україні функціонує значна кількість сільськогосподарських кооперативів, особистих селянських та фермерських господарств, які у сучасних реаліях, що характеризуються появою нових технологій в аграрній сфері, динамічним оновленням цивільного, аграрного, земельного, екологічного законодавства тощо, вкрай потребують кваліфікованої інформаційно-консультативної допомоги суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності: дорадників, експертів-дорадників, дорадчих служб, задля ефективного ведення сільського господарства.

Втім, необхідно відзначити, що станом на сьогодні в Україні приділяється недостатня увага з боку органів влади питанням фактичного розвитку дорадчої діяльності та нівелювання існуючих у цій сфері проблем, до яких зокрема належать: незначна кількість діючих дорадників, сільськогосподарських дорадчих служб, недостатній рівень фінансування суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності, застаріле законодавство, яке регулює дорадчу діяльність (остання редакція профільного Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» датується 09 грудня 2012 року), «низька вартість соціально спрямованих дорадчих послуг, скорочення міжнародних програм технічної допомоги розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні» [2] тощо.

На нашу думку, огляд сучасного стану правового забезпечення сільськогосподарської дорадчої діяльності сприятиме виявленню прогалин та пошуку оптимальних способів для модернізації та розбудови системи сільськогосподарського дорадництва у нашій державі, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Р. Я. Корінець підкреслює, що «дорадництво прокладає шлях нашій країні до Європи» [3], з чим ми цілковито погоджуємось.

Так, Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони, містить статтю 404 глави 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій», якою передбачено, що «співробітництво між Сторонами у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій охоплює...сприяння інноваціям шляхом проведення досліджень та просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників» [4].

При цьому, незважаючи на вищевказане положення Угоди про асоціацію, активну реалізацію євроінтеграційних процесів у різних сферах життєдіяльності, на практиці, на жаль, прослідковується дуже повільне впровадження механізмів для вдосконалення національної системи дорадництва, які дозволять українським суб'єктам сільськогосподарської дорадчої діяльності наблизитись до європейських.

Концепцією Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року було передбачено «розширення діяльності сільськогосподарських дорадчих служб, орієнтованих на безпосередню роботу з сільським населенням, що сприятиме адаптації дрібних та середніх сільськогосподарських виробників до конкурентних умов господарювання» [5].

Планом заходів на 2017–2025 роки з реалізації Концепції розвитку сільських територій, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р, визначено «сприяння розвитку інновацій шляхом розширення системи дорадництва у сільському господарстві; надання дорадчих послуг суб'єктам господарювання» [6].

Відзначимо, що постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179 було затверджено Національну економічну стратегію на період до 2030 року, яка також зачіпає сферу дорадництва.

Так, Національною економічною стратегією закріплено, що одним із завдань для покращення ефективності формування і реалізації аграрної політики та, як наслідок, виконання стратегічної цілі 1 «Забезпечення стимулюючої та дорадчої аграрної політики» є «формування критеріїв якості та публічної оцінки ефективності аграрного консультування на ринку надання послуг з метою подальшого удосконалення та розширення мережі сільськогосподарських дорадчих служб» [7].

Втім, значна кількість планів, стратегій та програм, які більшою мірою містять загальні положення, присвячені питанням удоскона-

лення та просування системи дорадництва, не усуває практичних проблем.

З цього приводу А. Л. Святошнюк доречно зауважує, що «на практиці розвиток сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні не є динамічним» [8, с.388].

Ані План заходів на 2017–2025 роки з реалізації Концепції розвитку сільських територій, ані Національна економічна стратегія поки що не стали наріжним каменем для суттєвого покращення показників сільськогосподарської дорадчої діяльності на практиці.

Сучасний стан сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні свідчить про нагальну потребу у реалізації *конкретних практичних кроків*, які забезпечать розвиток дорадчої діяльності, дозволять збільшити кількість діючих суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності та підвищити рівень фінансування дорадників, сільськогосподарських дорадчих служб.

Підсумовуючи вищезазначене, доцільно підкреслити, що недостатній рівень фінансування суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності, скорочення міжнародних програм технічної допомоги розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні, призвели до різкого зменшення кількості діючих дорадників, сільськогосподарських дорадчих служб. При цьому, застаріле законодавство, яке регулює дорадчу діяльність призвело до низької вартості соціально спрямованих дорадчих послуг.

Таким чином, Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» потребує модернізації, оскільки він не повною мірою забезпечує стимулюючу та дорадчу аграрну політику в нашій державі.

Література:

1. Ровний В. В. Організація сільськогосподарської дорадчої діяльності: міжнародно-правовий досвід. *Forum Prava*. 2017. №5. С.349-355. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1204365>

2. Щодо державної підтримки розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-derzhavnoi-pidtrimkirozvitku-silskogospodarskogo-doradnictva-v> (дата звернення: 10.05.2024 р.).

3. Сільськогосподарське дорадництво прокладає Україні шлях до Європи. URL: <https://www.ar25.org/article/silskogospodarske-doradnyctvo-prokladaye-ukrayini-shlyah-do-yevropy.html> (дата звернення: 10.05.2024 р.).

4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 10.05.2024 р.).

5. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1437-2015-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2024 р.).

6. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2024 р.).

7. Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/prozatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 10.05.2024 р.).

8. Святошнюк А. Л. Сучасний стан сільськогосподарської дорадчої діяльності та її значення для розвитку сільськогосподарської кооперації на теренах України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Вип. 80. С.385-390. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.57>